

Erfrecht

Verschillen tussen het oude erfrecht (voor 2003) en het nieuwe erfrecht:

De verschillende soorten langstlevende testamenten onder het oude erfrecht:

- het vruchtgebruik testament eventueel met keuzelegaat;
- de ouderlijke boedelverdeling;

*** Voorbeeld ouderlijke boedelverdeling**

"Gebruikmakende van de door artikel 1167 en volgende van boek 4 van het Burgerlijk Wetboek gegeven bevoegdheid wens ik bij deze, voor het geval ik voor mijn echtgenote voornoemd, mocht overlijden, tussen mijn echtgenote en mijn overige erfgenamen de verdeling van mijn nalatenschap te maken als volgt:

1. *Ik deel toe aan mijn voornoemde echtgenote: alle goederen en rechten die tot mijn nalatenschap zullen blijken te behoren, zulks onder de verplichting voor haar om:*
 - a. *voor haar rekening te nemen en als een eigen schuld te voldoen alle schulden die ten laste van mijn nalatenschap zullen blijken te bestaan, alsmede de kosten van mijn begrafenis of crematie;*
 - b. *de door mijn overige erfgenamen terzake van hun verkrijging uit mijn nalatenschap verschuldigde successierechten, alsmede ieders aandeel in de taxatie- en boedelkosten voor haar rekening te nemen;*
 - c. *mijn overige erfgenamen voor alle aanspraken van derden deswege te vrijwaren;*
 - d. *wegens de daardoor plaatshebbende overbedeling aan mijn overige erfgenamen in contanten uit te keren de aan dezen toekomende erfdelen, berekend in het saldo van mijn nalatenschap en verminderd met ieders aandeel in de kosten van mijn begrafenis of crematie, eventuele taxatie- en/of boedelkosten en ten laste van ieder komende successierechten, voorzover een en ander door mijn echtgenote is voldaan als sub b is bepaald.*
2. *Ik deel toe aan mijn overige erfgenamen: een vordering in contanten, ten laste van voornoemde echtgenote wegens de aan deze gedane overbedeling, voor ieder ten bedrage van het hem of haar in het saldo van mijn nalatenschap toekomende, berekend met inachtneming van het sub IV.B.1.d. bepaalde. "*

*** Voorbeeld keuzelegaat met vruchtgebruiklegaat**

"LEGAAT EN ERFSTELLING

Uitsluitend voor het geval mijn huwelijk met mevrouw ♣ door mijn overlijden wordt ontbonden en er bij mijn overlijden afstammelingen van mij in leven zijn, beschik ik als volgt:

legaat

Ik legateer aan mijn genoemde echtgenote:

1. *Alle goederen, rechten en zaken van mijn nalatenschap, roerende en onroerende (waaronder mijn aandeel in vermogensgemeenschappen casu quo vermogensbestanddelen welke ik in mede-eigendom bezit) dan wel zoveel of zodanige daarvan als zij zal verkiezen, onder de*

*verplichting voor haar om, voorzover zij dit wenst en dit mogelijk is, met haar erfdeel te ver-
rekenen en voor het overige in te brengen in mijn nalatenschap de waarde daarvan.*

*De waardering van de gelegateerde goederen, rechten en zaken zal moeten geschieden in
onderling overleg en indien dit overleg niet leidt tot overeenstemming daaromtrent binnen zes
maanden na mijn overlijden, dan zal de waardering voor partijen bindend worden gedaan
door deskundigen en wel voor: de roerende zaken door één deskundige en de onroerende
zaken door drie deskundigen.*

*De deskundigen worden benoemd in onderling overleg en bij gebreke van overeenstemming
daaromtrent door de kantonrechter binnen wiens kanton het sterfhuis is gelegen.*

*De in te brengen waarde is eerst opeisbaar bij het einde van het hierna onder 2 gelegateerde
vruchtgebruik.*

*De legataris zal zich binnen drie maanden nadat de waarde van vorenbedoelde goederen,
rechten en zaken vaststaat, dienen te verklaren of en ten aanzien van welke goederen zij
voormeld legaat wenst te aanvaarden.*

2. *Het vruchtgebruik van mijn gehele nalatenschap waaronder mede-begrepen de - ingevolge
het hiervoor sub 1. gemaakte legaat - in te brengen waarde."*

- het oude testament is nog steeds geldig onder het nieuwe erfrecht, zonodig aanpassen naar
het nieuwe erfrecht;

Als er voor 2003 een echtgenoot overleed zonder een testament te hebben gemaakt, konden de
kinderen hun deel opeisen. Soms werden ze zelfs daartoe verplicht., bijvoorbeeld indien een kind in
de schuldsanering zat of een bijstandsuitkering genoot.

Nieuw erfrecht: indien geen testament geldt tussen de echtgenoten de wettelijke verdeling:

Als iemand na 1 januari 2003 overlijdt zonder testament te hebben gemaakt en hij laat een
echtgenoot en een of meer kinderen achter dan wordt, zo zegt de wet, zijn nalatenschap verdeeld.
Bij die verdeling krijgt de langstlevende echtgenoot op het moment van overlijden alle goederen van
de nalatenschap. Laat de man bijvoorbeeld een huis na, dan is dat huis op het moment van zijn
overlijden alleen eigendom van de vrouw. Zij moet alle schulden voor haar rekening nemen. De
kinderen krijgen als erfgenaam op het moment van overlijden een vordering op de echtgenoot. Die
vordering is pas opeisbaar bij het overlijden van de vrouw, bij haar faillissement en als zij in de
schuldsanering terecht komt. Dit lijkt dus allemaal heel veel op de ouderlijke boedelverdeling. Maar
de wetgever is nog een stapje verder gegaan. Bij de ouderlijke boedelverdeling was het altijd de
vraag of de kinderen hun vordering niet konden opeisen als de langstlevende echtgenoot over een
eigen vermogen beschikte en eigenlijk de vordering best kon uitkeren zonder dat zijn of haar
verzorging in gevaar kwam. Bij de wettelijke verdeling speelt dat helemaal geen rol. Ook als de
langstlevende echtgenoot al over een groot eigen vermogen of over een prima pensioen beschikt
treedt de wettelijke verdeling toch in werking en krijgt hij alle goederen zonder aan de kinderen iets
te hoeven uitkeren.

Wel worden de vorderingen van de kinderen, zolang zij niet uitbetaald zijn, jaarlijks verhoogd met
wat men noemt de inflatiecorrectie. Dat is de wettelijke rente min 6. Is de wettelijke rente 6% of

lager dan worden de vorderingen dus niet verhoogd. Is hij 7% dan worden de vorderingen met 1% verhoogd.

Zekerheid voor de uitbetaling van de erfdelen van de kinderen hoeft de langstlevende niet te geven. De kinderen kunnen dat ook niet verlangen.

Ongedaanmaking wettelijke verdeling

Het kan zijn dat de langstlevende echtgenoot liever niet alle goederen krijgt. Zo kan het de bedoeling zijn dat het huis op naam van de kinderen wordt gezet. Als het huis bij het overlijden eerst naar de langstlevende echtgenoot toegaat en die het overdraagt aan de kinderen is overdrachtsbelasting verschuldigd. Als het huis van de echtgenoot en de kinderen samen zou zijn en het zou aan de kinderen worden toebedeeld is die toedeling vrij van overdrachtsbelasting. De echtgenoot heeft in verband met dit soort constructies de mogelijkheid gekregen om de verdeling ongedaan te maken. Dat moet binnen een korte termijn gebeuren: binnen drie maanden na het overlijden. Voor de ongedaanmaking is een notariële akte vereist.

Onterving onder het oude erfrecht en het nieuwe erfrecht

KAN EEN KIND ONTERFD WORDEN?

Daarover bestaat wel eens wat misverstand. Vaak denkt men dat een kind niet onterfd kan worden, maar dat is niet juist. Een kind kan wel onterfd worden, maar een kind heeft, onder oud en nieuw (huidig) recht, recht op een legitieme portie. De legitieme portie geeft het kind recht op een deel van het vermogen van de ouder. In het oude recht had het kind als legitimaris recht om erfgenaam te zijn. Als hij een beroep deed op zijn legitieme portie moest hij als erfgenaam aan de verdeling meewerken. Alleen bij de ouderlijke boedelverdeling moest hij genoeg nemen met geld. Onder het nieuwe (huidige) recht is dat anders. Kinderen hebben nog steeds recht op een legitieme portie, maar die geeft minder rechten dan onder het oude recht. Ten eerste is de legitieme portie meestal kleiner: maximaal de helft van hun erfdeel bij versterf. Onder het oude recht kon dat oplopen tot drie/vierde van het erfdeel. Ten tweede hebben zij alleen recht op geld. Recht op goederen uit de nalatenschap zodat zij mee moeten werken aan de verdeling hebben zij als legitimaris niet meer.

n.b. ook al kunnen de kinderen hun erfdeel niet opeisen, toch kan er wel al erfbelasting verschuldigd zijn. De kinderen erven wel direct, ook al krijgen ze gevoelsmatig nog niets. Dit is een veelvoorkomend misverstand.

Het is altijd belangrijk om de hoogte van de vorderingen van de kinderen vast te stellen:

- ter voorkoming van dubbele belastingbetaling, de kinderen kunnen later bij het overlijden van de langstlevende hun vordering op de langstlevende opvoeren, het moet voor hen wel duidelijk zijn, hoe hoog deze vordering is;
- als de langstlevende een nieuwe partner krijgt, kan hij niet testamentair beschikking over de erfdelen van de kinderen in de nalatenschap van de reeds overleden echtgenoot.

(Voorbeelden)

Waarom nog een testament maken door gehuwden?

- uitbreiding opeisbaarheidsgronden vordering kinderen;
- voogdijbenoeming/benoeming bewindvoerders bij jonge kinderen;
- uitsluitingsclausule;
- vastleggen wat er moet gebeuren als het gehele gezin wegvalt;
- als er problemen met bepaalde kinderen verwacht kunnen worden, die waarschijnlijk niet mee willen werken aan een afwikkeling van de nalatenschap als beide ouders zijn overleden;
- benoeming executeur-testamentair (moet vanaf 2003 bij testament);
- tweetrapsmaking (komt veel voor bij echtscheidingen);
- positie stiefkinderen: onder het oude recht konden stiefkinderen niet in een ouderlijke boedelverdeling betrokken worden, sinds 2003 kunnen zij wel bij de wettelijke verdeling betrokken worden; onder het oude recht konden er problemen ontstaan voor wat betreft de legitieme portie van de eigen kinderen.
- vruchtgebruiklegaat voor het geval wettelijke verdeling ongedaan gemaakt wordt, anders zijn bij ongedaanmaking de erfdelen van de kinderen direct opeisbaar.

moeten samenwonenden naast een testament nog een samenlevingscontract maken ?

- wel als er kinderen zijn en de ouders niet met elkaar willen trouwen op korte termijn. Als er geen samenlevingscontract is, kunnen de kinderen van ongehuwde ouders hun erfdeel opeisen, ook al is er een langstlevende testament. Is er alleen een testament dat al dateert van voor 1 januari 2003, dan worden de samenwoners geacht een samenlevingscontract te hebben gemaakt;
- eventueel voor toekenning van een partnerpensioen;
- veel voorkomend misverstand: partners die samenwonen en een samenlevingscontract hebben en ook bij de gemeente staan ingeschreven op hetzelfde adres zijn nog geen geregistreerde partners. Een geregistreerd partnerschap is ongeveer gelijk te stellen aan een huwelijk.

Samenwoners met kinderen

- de erkenning;
- het gezamenlijk gezag;

Voor nadere informatie of inlichtingen kunt u telefonisch contact opnemen met

VELDKAMP & PRINS NOTARISSEN
Bezoekadres: Bloemdijk 2b, 9531 JL Borger
Postadres: Postbus 35, 9530 AA Borger
Tel.: 0599-237710
Mail: kantoor@vpnotarissen.nl

Voor een eerste bespreking worden geen kosten in rekening gebracht. Desgewenst komt de notaris bij u thuis.